

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 11. An, & quomodo Deus ſit ineffabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

gentia status Beati, & pro quantitate luminis gloriae, quod quanto maius & intensius est, valet ad plura similia, & ad visionem non intensius tantum, sed extensius quoque maiorem: Sicut inter Angelos, intellectus quod perfectior est, valet naturaliter ad species & cognitiones vniuersaliores.

90 Ad quartum Respondeo primò, non esse necessarium, vt de existentibus videantur tantum ab aliquo Beatorum ea quae pertinent ad ipsius statum: possunt enim plura videri, si merita & dispositiones id postulerent. Secundo, non est necesse vt ea omnia quae de creaturis possibilibus vel existentibus dicuntur cognosceantur à Beatis, cognosceantur omnia in Deo, visione ipsa beatifica, qualis datur à principio, tota simul, immutabilis & inuincibilis: sed tantum pro ratione meritorum vel dispositionum: quae si talia & tanta non fuerint: satis erit quod per gloriam accidentalem, seu per nouas reuelationes, caetera videantur: vt bene docet Suarez lib. 2. de attribut. cap. 28. in fine, vbi addit probabile esse, Deum ita disposuisse statum Beatorum, & perfectionem illius visionis, vt qualibet, etiam in infimo gradu, potens sit ad videndum omnia supradicta. Sed hoc, vt minimum, valde incertum est. Etenim constat ex Apocalyp. 7. Danielis 10. & aliis Scripturae locis, Angelos, licet, alioqui Beatos, multa de nouo diuinitus per reuelationes cognoscere, vt notant S. Thom. qu. 57. artic. 5. & S. Dionys. de caelesti Hierarchia cap. 7. & inter ea, nonnulla ad statum suum pertinentia: vt duo illi Angeli apud Danielem, cap. cit. de statu populi sibi commissi. Quod Caiet. 3. part. quaest. 10. artic. 2. & alij nonnulli non dissentunt: & D. Thomas id perspicue affirmat 1. 2. sup. cit. in fine corporis, vbi de Beatis Angelis videntibus in Verbo mysterii gratiae, sic ait: *Et horum etiam mysteriorum quaedam à principio suae creationis, id est suae Beatitudinis, cognouerunt: quaedam vero postmodum secundum quod eorum officiis congruit, edocentur.* Possunt autem de nouo discere, vel per nouam reuelationem in Deo ipso, quae sit visio noua distincta à beatifica, non necessaria nec immutabilis, vt illa: neque per lumen gloriae, sed cum auxilio Dei actuali eleuante elicta: vel per externam reuelationem & testificationem claram, siue à Deo immediate, siue ab Angelis, aut ab alio factam. Possunt etiam quaedam ipsimet assensu scientia experimentaliter intucendo quid in mundo, vel in caelo fiat, vt de Angelis saepe in Scriptura videre est.

Non est tamen negandum quod addunt Nominales, & male negatur à Suarez lib. 2. de attributis, cap. 25. num. 35. posse dari cognitionem Dei, quae simul sit directa cognitio creaturarum, propter rationes superius allatas num. 87. Ad hoc autem quod obijcit Suarez, actum illum nec posse esse vnum simplicem, nec vnum compositum, vt fufius ibi probare conatur; Respondeo, esse posse simplicem realiter, ratione sola multiplicem:

Quae creatura videtur à Beatis in Verbo?

D. Thom. S. Dionys.

Caietan.

Potest eade cognitio esse directae Dei & creaturarum.

ita vt sicut Deus vno simplici actu, seipsum & alia directè & immediate cognoscit: sic illa cognitio Deum & creaturam directè & immediate attingat, quamuis realiter simplex & indiuisibilis.

SECTIO XI.

An, & quomodo Deus sit ineffabilis?

92 Certum est primò, ac citra controuersiam, Deum esse aliquo vero & proprio sensu ineffabilem. Id enim tanquam de fide traditur à Concilio Lateran. cap. Firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica: *Unus est Deus, aeternus, immensus, omnipotens, immutabilis, incomprehensibilis, & ineffabilis.* Sicut tamen non est incomprehensibilis respectu sui ipsius, quasi non seipsum perfectissime & adaequatè cognoscat: ita neque ineffabilis est respectu sui ipsius, quasi non seipsum exprimat adaequatè per verbum mentis, possitque sibi nomen imponere ad adhibendum significandum in comprehensue, quicquid est: ita vt eo nomine, siue à se, siue ab aliis prolato, creatur Deus tanquam signo ad se perfectè cognoscendum: eodem modo quo nostris vocibus & orationibus vtitur, vt ea percipiat de quibus illi loquimur: non quasi non antè percepta, sed quasi per voces & preces nostras ipsi representata & exhibita, ex vi vocum significantium.

93 Secundo, certum pariter est, & ab omnibus concessum, Deum non esse ineffabilem eo sensu, vt nullus de ipso sermo haberi, nulum ipsi nomen imponi possit à creaturis: hoc enim vel ipsa experientia falsum esse conuincitur. Sed primò, quia nullum Deo nomen imponi potest, quod ipsum vlli creaturae existenti, vel possibili, comprehensue significet: ita vt, illo nomine audito, creatura formare possit cognitionem Deo adaequatam in esse cognoscibili: vt patet ex dictis supra de comprehensione. Secundo, quia nullum Deo nomen imponi potest quod ipsum quidditatiue & clarè significet puris viatoribus, ita vt illo audito Deum clarè & quidditatiue, sicuti est, percipiant. Patet, quia cuiusmodi cognitio viatoribus puris impossibilis est, ex suppositione & recti diuini. Per viatores autem puros, intelligo, quales nos sumus: eos scilicet qui neque Deum per se clarè immediate vident, neque per aliud quidditatiue & germanè cognoscunt, puta per speciem impressam vel exprèsam: cuiusmodi cognitionem haberet ille, verbi gratia, qui intuitiue & clarè cognosceret speciem expressam Beati alicuius: aut ille qui in transitu Deum clarè vidisset, & postea visionis suae recordaretur, quod saltem cum speciali auxilio non esset impossibile, vt nos solemus recordari naturaliter eorum, quae vidimus, aut audimus. Tertio, quia Deus non solum vno nomine satis ex-

Deus non est ineffabilis sibi ipsi.

Quomodo sit ineffabilis creaturis?

primi nequit viatoribus, aut vlli alteri creaturæ ob incomprehensibilitatem: sed etiam quia quantumvis longo & prolixo sermone, nunquam satis eius excellentia illis explicari potest: iuxta illud D. August. in Psal. 85. circa medium: *Deus est ineffabilis. Facilius dicimus quid non sit, quam quid sit & c. Quæris quid sit? Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Quid quæris ut ascendat in linguam, quod in cor hominis non ascendit?* Et Cyrill. Catech. 6. non longè à fine. *Cum uaque tantus sit Deus, imò longè maior. Neque enim si me totum in linguam mutarero, satis dignè magnitudinem eius eloqui potero. Quò verò si omnes Angeli conuenerim, ita, ut æquum est, id eloqui non possent.* Et Nazianz. in orat. 9. quæ est de fide, paulò post medium: *Hoc est Deus, quod cum dicitur, non potest dici, & c.*

August.

Cyrrill.

Nazianz.

94

His præsuppositis, conuersa est inter Theologos, an possit Deo nomen imponi à creaturis, quod ipsum propriè & quidditatiuè significet, id est, quod non modò significet aliquatenus propriam eius naturam & quidditatem, ita ut nulli alteri rei propriè conuenire possit (nec enim dubium est posse creaturas, aut etiam viatores, tale Deo nomen imponere: qualia sunt ista: ens à se, prima causa, infinitus simpliciter, omnipotens, & c.) sed quod sit eiusmodi, ut ex vi suæ impositionis valeat ad formandum proprium, id est, germanum Dei conceptum sicuti est: & non analogum dumtaxat, per species alienas & improprias, quales sunt conceptus quos de Deo, & rebus aliis spiritualibus naturaliter habemus hac in vita.

95

D. Thom.

Fazolus.

Communis sententia D. Thom. quæst. 13. artic. 1. & lib. 1. contra gentes cap. 31. in fine, aliorumque plurimorum quos citat & sequitur Fazolus ad artic. cit. dub. 1. num. 3. & dub. 3. num. 15. affirmat nullum nomen posse à viatoribus imponi Deo, quod ex vi suæ impositionis valeat ad exprimendam Dei essentiam sicuti est: posse tamen à Beatis respectu sui inuicem, sed non comprehensiuè, & adæquatè, quantum Deus sibi ipsi ineffabilis est. Fundamentum est, quia, ut aliquid significetur sicuti est, duo requiruntur. Primo, cognitio rei sicuti est, in eo qui nomen imponit. Nam voces imponimus, ut eas substituamus loco rerum, ea ratione quâ à nobis intelligitur, & loco nostrorum conceptuum formalium quos si possemus immediatè manite stare, aut res immediatè proponere, nequaquam voces excogitassetur, per quæ ex instituto significantes, conceptus nostros ad inuicem communicarem, deque rebus inter nos colloqueremur. Ideoque Arist. 1. Periherm. cap. 1. ait voces esse notas earum, quæ sunt in anima, passionum. Et has passiones ibidem dicit esse rerum similitudines, id est, vitales expressiones obiectorum. Quibus verbis refellitur interpretatio Vasquez. disput. 57. num. 8. intelligentis per passiones, ipsos conceptus obiectiuos, id est, res ipsas cognitas. Etenim res non sunt sui ipsarum similitudines, neque etiam sunt in anima secundum

Aristot.

Vasquez.

se formaliter.

Secundò, requiritur facultas rem intelligendi sicuti est, in illis, respectu quorum nomen imponitur, ut eis res significet sicuti est in conceptu loquentis. Quia non possunt illi percipere propriam vocis significationem, nisi percipiendo rem sicuti est in conceptu loquentis, eam exprimentem voce illa secundam primariam eius impositionem & institutionem ad significandum.

Ex quibus manifestè sequitur primò, non posse Deo nomen imponi à viatoribus, quod ipsum significet propriè & quidditatiuè, seu germanè, respectu vllius cognoscentis. Quia viatores non habent talem de Deo conceptum, sed improprium tantum & analogicum: quare cum nomina quæ Deo imponunt, significant Deum prout ab illis concipiuntur, significant tantum improprie, confuse, & analogicè. Sequitur secundo, posse tamen à Beatis imponi Deo nomen quoad ipsum propriè & quidditatiuè significet respectu Beatorum. Quia Beati nomen eiusmodi imponentes, habent proprium & quidditatiuum Dei conceptum: & Beati audito illo nomine possunt deduci in eundem conceptum Dei. Sequitur tertio, non posse ab illisdem Beatis, vel à Deo ipso imponi Deo nomen, quod puris viatoribus significet Deum propriè seu germanè & quidditatiuè: defectu facultatis ex parte viatorum, ut eo nomine audito possint formare proprium & germanum Dei conceptum. Sequitur quarto, neque à viatoribus, neque à Beatis, imponi posse Deo nomen, ipsum significans adæquatè & comprehensiuè conceptu proprio, germano, & quidditatiuo, adæquate obiectum, & cognoscere quantum absolute cognosci potest. Quia nulla creatura, potest Deum comprehendere. Ergo neque significare comprehensiuè. Nomen enim responderet conceptui imponentis, neque melius aut perfectius rem significat ex vi impositionis, quàm sit in cognitione instituentis, & assumentis ad significandum. Sequitur quinto, neque à Deo ipso imponi posse nomen quod ipsum significet comprehensiuè vlli alteri quàm sibi metipso. Quia in nullo alio est, aut esse potest, facultas Deum comprehendendi, & tam perfectè cognoscendi, quàm se cognoscit Deus ipse, tale nomen instituens.

Contrarium sentiunt Scotus, & Gabriel in 1. distinct. 2. Molina quæst. 13. art. 1. disput. 2. & Vasq. disput. 57. cap. 2. affirmantes posse à viatoribus imponi Deo nomen quod ipsum significet propriè & quidditatiuè, respectu eorum qui habent facultatem formandi proprium & germanum Dei conceptum, sicut habent Beati. Fundamentum eorum est, quia mensura significationis nominis non est sumenda, ex eo qui nomen imposuit, neque ex eo qui vtitur nomine, sed ex illo qui audit & intelligit conceptum loquentis. At cum Viatores proferunt nomen, Deus, ipsi Beati intelligunt quidditatiuè & essen-

96.

Non possunt viatores imponere Deo nomen significans propriè & quidditatiuè. Possunt tamen Beati.

Sed non significans Deum eò, prædictè.

97.

Scotus, Gabriel, Molina, Vasquez. Contraria sententia.

tialiter id quod viatores voce exprimunt, & significant: ergo illud Beatis significat essentia literis & quidditatiuè. Ita Vasq. cap. cit. num. 9. & sequentibus, qui maiorem confirmat ratione, & exemplis. Ratione: quia nomina sunt signa, & symbola, inter eum qui loquitur, seu nomen imponit, & eum qui audit. Imò non dicuntur significare rem imponenti nomen; aut ipso videnti; sed audienti. Quia ipsum tantum facit rem intelligere. Significare autem, est facere ut res intelligatur. Atqui potest contingere ut qui audit, multò melius rem intelligat, quam qui imposuit nomen, aut illo vitur: Ergo potest melius ipsi significare rem, quam eam intelligat is qui nomen imposuit. Minorem huius argumenti, & maiorem prioris, confirmat his exemplis. Primò, potest aliquis multò clarius, & distinctius, rem alteri significare, vocem ad significandum imposita, quam ipsemet eam intelligat. Vt si quis Romæ nunquam versatus loquatur cum Romano de rebus Romæ, quas iste vidit, & ille tantum per picturam aut relationem didicit. Secundò, potest quis etiam nomen primò imponere clarius rem significans audientibus, quam ipsemet eam percipiat. Vt si cæcus imponat nomina coloribus. Si Rex mittens ad Indos exercitum, imperet Duci, ut quam primam urbem aut insulam ceperit, suo nomine nuncupet. Tunc enim illud clarius Luci, & militibus, incolisque urbis, aut intulæ, significaret; quam Regi, habenti tantum analogicum eius conceptum ad instar aliarum, aut per picturam. Addi tertio potest ex D. Thom. quaest. 13. artic. 1. in fine corp. quod hoc nomen, homo, exprimit sua significatione essentiam hominis secundum quod est: significat enim eius definitionem declarantem eius essentiam. Ergo perfectius significat, quam nos concipiamus: neque enim concipimus proprio & germano conceptu essentiam hominis secundum quod est. Et artic. 8. ad 2. ait, nos hoc nomine, lapis, ipsam lapideis naturam significare: quam ex eius proprietate spiritus cognoscere, secundum se ipsam, sciendo quid est lapis.

D. Thomas

Refutatur.

In hac controuersia non magni momenti placet sententiam D. Thomæ, & communem amplecti. Tum quia in questione de nominum impositione & significatione, magna sensus & vsus communis habenda est ratio. Tum etiam quia ex contraria opinione sequitur, posse à creaturis imponi Deo nomen quod ipsum sibi ipsi significet & comprehensiuè: atque ita Deum non esse creaturæ adæquate & simpliciter ineffabilem: quod tamen Vasquez & alij Aduersarij non admittunt. Probatur autem id sequi, quia ex parte Dei non deest vis ad cognitionem sui comprehensiuam: ex parte verò nostri potest esse talis intentio, non enim aliquid instituentis, quo Deum totaliter quantus est, ipsi significemus. Cuiusmodi videtur esse hoc ipsum nomen, Deus, & similia, non ab aliquo speciali attributo desumpta, aut non illi adstricta, sed ad totum Deum significandum im-

posita. Neque deest nobis facultas ita instituenti, si non est necessarium, ut qui nomen imponit, tantum de re significata nouerit ipse, quantum in significatione ponit, ut docent Aduersarij. Friuolum verò est quod respondet Vasquez disp. 57. cap. 3. num. 23. nihil nos posse villo modo significare Deo, loquendo: ideoque non posse uti nominibus, ut ipsi significare dicamur. Quia, inquit, vsus vocum introductus est, ut res concepta, quæ in mente latebat, voce ipsa in locum ipsius conceptus subrogatâ, exprimat & innotescat audienti: & eatenus voces dicuntur significare audientibus, quatenus illis hoc modo exprimitur rem, quos aliquis habet in mente. Cùm autem Deus intueatur corda hominum, & cogitationes nihil ei possumus exprimere vocibus, aut indicare, manifestando conceptus nostros, quos antea ipse nouerat. Ergo nec aliquid vocibus significare. Neque Deus ipse sibi alio verbo loquitur, quam suo æterno Verbo à se producto. Quare ne à Deo quidem potest imponi sibi nomen comprehensiuè significans. Friuolum, inquam, est hoc responsum: quia licet Deus non egeat vocibus, ut conceptus nostros cognoscat; potest tamen vi nominum, quibus ipsi loquendo utimur, percipere ea de quibus loquimur: non quasi non antea percepta, vel quasi alioqui figura sibi incognita: sed quasi nostris vocibus respondentia, & vi ipsarum cognoscibilia. Deus enim potest cognoscere res per omnia media per quæ possunt euidenter cognosci sine imperfectione. Et quæmadmodum licet res omnes cognoscatur in seipsis, ac per se ipsas immediatè: cognoscit insuper nihilominus effectus per causas, & causas per effectus, ut sequenti disputatione probabitur: sic licet conceptus nostros videat immediatè in seipsis: potest nihilominus eos cognoscere per voces, ut signa ex instituto, quæ vim habent ducendi potentiam cognoscitiuam in cognitionem conceptuum, & rerum significatarum. Quare potest cognoscere res per voces à nobis impositas. Idemque dico de nomine quod Deus sibi metipso imponeret. Quale fuit illud, Exodi 3. *Qui es?* quod cum nomine tetragrammato & ineffabili, *Iehoua*, idem esse docent Hebrææ linguæ periti.

Ad primum Vasq. argumentum, Respondeo negando maiorem. Ad cuius probationem dico, nunquam vi impositionis rem melius intelligi, quam imponenti nota sit per se, vel per eos quibus vitur ad nomen imponendum, tanquam causis aliquo modo concurrentibus ad impositionem. Dixi, vi impositionis: quia non nego aliunde posse melius intelligi, vi perfectioris intellectus, aut alia de causa. Quo pacto Angeli multò melius intelligunt spiritalia, auditis vocibus quas de illis formamus, quam nouerint institutores huiusmodi nominum. Dixi etiam, quam imponenti nota sit per se, vel per eos quibus vitur ad nomen imponendum: Quia sufficit ut illi nouerint. Imò, etiam sufficit nosse in actu

Vasquez.

Creatura possunt aliquid Deo significare per voces.

99

Nomina vi impo- nis non significant super conceptum imponentis.

primo, id est, posse naturaliter nosse, remotis impedimentis, vel appositis & iuvantibus causis connaturalibus. Nomina enim imponuntur ab hominibus propter humanam societatem & commercium, ut significant res eo modo quo sub conceptus cadere solent, secundum naturalem intelligendi facultatem per se consideratam, & communiter in usu positam. Ex quo patet solutio eorum quæ in exemplum allata sunt à Valaque. Ad ultimum sumptum ex D. Thoma, Respondeo, voces illas, *homo, lapis*, & similes, significare essentiam rei secundum quod est, eo modo quo solet, & potest naturaliter ab hominibus concipi, id est, prout à nobis imperfectè concipitur. Substituimus enim voces loco conceptuum, ut per illas exhibeamus res, quales exhiberemus per conceptus, si per eos immediatè loqui possemus. Quia tamen perfectiùs concipimus essentiam rerum sensibilium, ex earum effectibus & proprietatibus ipsi adequatis; quam essentiam Dei, quam cognoscimus tantum per

creaturas & effectus inadæquatos: Hinc est quòd D. Thomas loco posteriùs citato ait, nos ex effectibus diuinis non posse cognoscere naturam diuinam, secundum quod est in se, ut sciamus de ea quid est: tam perfectè scilicet, ac de lapide, aliisque substantiis sensibilibus; sed per modum eminentiæ, causalitatis, & negationis.

Cæterum imperfectum nostrum cognoscendi modum, esse causam cur Deo nomen quidditatiuè, proprièque significans imponere nequeamus, adeoque nominis significationem pendere à perfectione, vel imperfectiōe conceptus instituentis, docent vltra S. Thomam loco supra citato, & Theologos ferè omnes, Sancti Patres, Cyrillus Hierosolymit. Catech. 6. Gregorius Nazianz. in orat. 45. de Deitate, ad Euagrium; August. lib. 7. de Trinit. cap. 4. Prosper sentent. 61. Cyrillus Alexandrinus lib. 17. contra Iulianum, prope finem: quorum verba refert & expendit Fazolus qu. 13. artic. 1. de bit. 1. num. 5.

Cyrril.
Nazianz.

August.
Prosper.
Cyrillus
Alexand.
Fazolus.

DISPUTATIO NONA.

De Scientia Dei.

- Sectio I. *An sit in Deo scientia, & circa quæ: ac primò circa seipsum?*
- Sectio II. *De scientia Dei circa possibilìa, & alia extra se.*
- Sectio III. *De scientia Dei circa futura libera absoluta.*
- Sectio IV. *Quomodo sit libertas creaturarum cum diuina præscientia futurorum?*
- Sectio V. *De scientia Dei circa libera conditionatè futura.*
- Sectio VI. *Eadem scientia probatur auctoritate Patrum & ratione.*
- Sectio VII. *Refutantur effugia Adversariorum.*
- Sectio VIII. *Respondetur præcipuis illorum obiectionibus.*
- Sectio IX. *An Deus cognoscat decreta conditionata suæ voluntatis?*
- Sectio X. *Examinatur doctrina Recentioris cuiusdam Anonymi contra scientiam mediam.*
- Sectio XI. *Respondetur argumentis eiusdem auctoris contra scientiam mediam.*
- Sectio XII. *Doctrina Ludovici Molina de scientia media contra eundem defenditur.*
- Sectio XIII. *Refutantur eiusdem Auctoris effugia circa Scripturæ testimonia, in fauorem scientiæ mediæ proferri solita.*
- Sectio XIV. *Alia eiusdem effugia circa Patrum auctoritatem, & rationes allatas, refelluntur.*